

جذب دانشجوی مجازی بدون ز ساخت‌های لازم

بر اساس قانون قرار است تا با این برنامه پنجم توسعه کشور، ظرفیت پذیرش دانشجو این رشته‌های مجازی حداقل تا سقف 25 درصد ظرفیت فعلی افزایش یابد؛ گرچه افزایش رشته‌های مجازی می‌تواند بخشی از بار سنگین نظام آموزشی عالی خصوصاً در حوزه پذیرش متقاضان تحصیلات تکمیلی را کاهش دهد، اما هنوز امکانات آموزشی دانشگاه‌ها، پاسخگوی المزامات متعدد سیستم «آموزش الکترونیک» نیست.

شکی نیست که مجازی شدن آموزش‌های دانشگاهی در صورت تحقق کامل آن می‌تواند هم در هزینه و هم در وقت دانشجو این صرفه‌جویی کند؛ معنی تصور کند به جای این که برای پذیرش چند هزار دانشجو، چند ساختمان آموزشی مناسب و سایر هزینه‌های هنگفت تحصیل بر نظام آموزش عالی متحمل شود، می‌توانیم با استفاده از فناوری‌های روز جهان همچون اینترنت و تاسیس کلاس‌های مجازی، هم هزینه‌های دانشگاه را کاهش دهیم و هم دانشجو با صرف زمانی کمتر و هزینه‌های آموزشی پائین‌تر به ادامه تحصیل بپردازد.

آمارهای وزارت علوم می‌گوید: هم‌اکنون بدون توجه به تعداد اندک دانشجو این مجازی حاضر در دانشگاه آزاد، بیش از 22 هزار دانشجوی مجازی در دانشگاه‌های کشور تحصیل می‌کنند؛ البته قرار است که در سال 91 ظرفیت پذیرش دانشجو این مجازی، افزایش چشمگیری داشته باشد و براساس گفته‌های مسئولان وزارت علوم، امسال مجوز 20 واحد دانشگاهی متقاضی برگزاری دوره‌های مجازی نیز صادر خواهد شد.

در حال حاضر نحوه پذیرش دانشجوی مجازی در کشور به شکل فراگیر است. در واقع دانشگاه‌هایی که از سوی وزارت علوم برای پذیرش این نوع دانشجو مجاز شناخته می‌شوند، با توجه به ظرفیت‌های اعلامی از طریق فراگیر و در واقع بدون کنکور، دانشجویهای مجازی پذیرش می‌کنند.

در این نوع پذیرش، هر دانشجو بعد از این که توانست واحدهای ترم اول را با نمرات قابل قبول بگذراند، رسماً به عنوان دانشجو در همان رشته ادامه تحصیل خواهد داد اما این مسئله به افزایش ظرفیت پذیرش دانشجو این مجازی در سال جاری محدود نمی‌شود که هم‌اکنون موانع بسیاری عمده‌ای در راه افزایش رشته‌های مجازی در دانشگاه‌ها وجود دارد که شامل مقدماتی‌تر و ساده‌تر شدن مانع آن، سرعت پائین اینترنت در ایران باشد.

تحصیل در رشته‌های مجازی و هدفمند بودن این سیستم آموزشی مستلزم آن است که دانشجو از طریق صوت و تصویر در این برگزاری یک کلاس مجازی با استاد خود و مجموعه آموزشی در ارتباط باشد؛

اما پهنای باند اینترنت در ایران برای انتقال صوت و تصویر به هیچ وجه مناسب نیست به گونه‌ای که هم‌اکنون ایران در صدر فهرست کشورهای ارائه‌کننده اینترنت کم سرعت قرار دارد و حتی مطابق آمارهای سایت معتبر «نت‌اندکس»، کشور ایران از نظر سرعت متوسط دانلود اینترنتی هم این 168 کشور جهان در جایگاه 167 قرار دارد.

به بیان دیگر، وقتی حتی بسیاری از دانشجو این رشته مجازی برای ثبت نام واحدهای درسی در وبسایت‌های دانشگاهی‌شان نیز با مشکل عمده مواجه می‌شوند، سخن از انتقال بی‌دغدغه صوت و تصویر و همچنین برگزاری یک کلاس مجازی بی‌دردسر و بدون قطعی اینترنت، با ابهام‌های زیادی مواجه است. علاوه بر این، آموزش مجازی در دانشگاه تنها به معنی حضور زدن دانشجو بر سر کلاس درس نیست بلکه وجود حداقل یک کتابخانه دیجیتال معتبر و غنی برای استفاده این دسته از دانشجو این و همچنین ارائه منابع دروس کاربردی و مطابق با علم روز دنیا، از جمله بنیادی‌ترین پایه‌های این سیستم آموزشی است که البته جای خالی آن در اغلب واحدهای مجازی دانشگاه‌های ما احساس می‌شود.

در حقیقت، دانشگاه های مجازی با ادب با توجه ز کتابخانه های دیجیتال، در دسترس بودن آنلا ن استادان و ن ز در اخته ار قرار گذاشتن منابع علمی روز دن ا، ن ازهای علمی ا ن دسته از دانشجو ان را برطرف کنند؛ ز را در غ را ن صورت، ک ف م ت آموزش رشته های مجازی و حتی اعتبار مدارک صادر شده از سوی دانشگاه های مجری دوره های آموزش الکترونه کی، محل بحث و ابهام جدی خواهد بود.

وزارت علوم چه می گو د

افزا ش رشته های مجازی دانشگاه ها بدون پشتوانه و ز ساخت های ضروری، خطر افت ک ف م ت آموزش و بالا رفتن کم سوا دها را افزا ش خواهد داد.

حسن نادری منش، معاون آموزشی وزارت علوم، تحه قات و فناوری درخصوص نگرانی های پ ش آمده درباره افزا ش رشته های مجازی می گو د: در دولت دهم، رشد آموزش های مجازی رشته های دانشگاهی را متوقف کرد م و از ا ن به بعد ن ز رشد هدفمند را در دستور کار خود قرار داده ا م؛ به هم ن منظور ن ز که تنه ای برای تدو ن آ ن نامه های آموزش رشته های مجازی تشک ل داده ا م که به امضای وز ر علوم هم رس ده است و بزودی ن ز ا ن آ ن نامه به مراکز آموزش عالی ابلاغ خواهد شد.

وی می افزا د: درخصوص افزا ش ظرفه ت رشته های مجازی دانشگاه به دنبال رشدی هست م که علاوه بر کم م ت، به ک ف م ت ن ز توجه شود و بنابرا ن المان به دنبال ا ن هست م که با تع ن استانداردها، ضوابط و مولفه های دقه ق در حوزه آموزش های مجازی، از توانمندی های آموزشی کشور استفاده کن م و ک ف م ت ا ن س ستم آموزشی در کشور را ارتقا ده م.

نادری منش با ب ا ن ا ن که هم اکنون بر ک ف م ت آموزش های مجازی رشته های دانشگاهی نظارت جدی می شود، خاطرنشان می کند: امه دوارم که با راه اندازی هرچه سر ج تر «شبکه ملی ا نترنت» سرعت پهنای باند ا نترنت در کشور افزا ش پ د ا کند تا در آن صورت، آموزش مجازی رشته های دانشگاهی با ک ف م ت بالاتری انجام شود.

در هم ن خصوص ابوالفضل حسنی، مد رکل دفتر گسترش آموزش عالی وزارت علوم ن ز می گو د: هم اکنون مشکل خاصی برای افزا ش کمی رشته های مجازی ندار م و ز ساخت های ا ن امر ن ز در حال حاضر در کشور ما وجود دارد؛ گرچه قبول داریم که مثلاً تا دو سه سال قبل، ز ساخت های ارتباطی کشور مثل ا نترنت برای آموزش های مجازی مناسب نبود، اما در حال حاضر د نگر با مشکل چندانی برای ا ن کار مواجه ن سته م.

وی با ب ا ن ا ن که اعتبار مدارک رشته های مجازی دانشگاه ها مشکلی ندارد، عنوان می کند: ما معتقد م برخلاف صحبت ها ی که می شود، اعتبار رشته های مجازی در دانشگاه ها مشکلی ندارد و حتی برخی از فارغ المتحص المان کارشناسی ارشد که در دوره های مجازی درس می خواندند، در آزمون دکتری امسال هم پز رفته شده اند.

حسنی درخصوص ک ف م ت آموزش های مجازی رشته های دانشگاهی ن ز تصر ج می کند: مجری آموزش های مجازی دانشگاه ها، عمدتاً دانشگاه های دولتی مادر و پ ام نور در کشور هستند که به هم ن دل ل از جهت ک ف م ت آموزش و همچن ن منابع دروس رشته های مجازی در سطح مطلوبی قرار دار م و البته همواره به دنبال ارتقای ک ف م ت سطح آموزش دوره های مجازی هست م و در کل فکر می کنم با توجه به وسعت کشور، ن از جامعه برای ارتقای دانش و افزا ش بنه علمی شاغلان و همچن ن استفاده از پتانس ل های علمی داخل و خارج از کشور، با د آموزش های مجازی در کشور را افزا ش ده م.

آموزش سنتی ا مجازی، مساله ا ن است

بس اری از کارشناسان آموزشی بر ا ن باورند که تا وقتی زم نه ها و ز ساخت های آموزش های مجازی در دانشگاه ها فراهم نشود، توسعه رشته های مجازی نه تنها دردی از س ستم آموزش عالی کم نمی کند، بلکه حتی ممکن است ط ف عظمی از دانشجو ان در معرض آموزش های کم ک ف م ت و غ رکاربردی قرار گ رند. در واقع، هدف عمده از

آموزش‌های مجازی در دانشگاه، استفاده بهینه و حداکثری از منابع است؛ حتی در آموزش‌های مجازی انتظار این است که در صورت اجرای دقیق آموزش‌های الکترونیکی، عملکرد علمی دانشجو آن و خروجی‌های این سیستم، درخشان‌تر از سیستم‌های آموزش مبتنی بر روش‌های سنتی باشد، اما اگر انگیزه آموزش مجازی رشته‌های دانشگاهی، تنها به منظور «آموزش برای آموزش» محدود شود، آنگاه در چندین شرایط شاهد همان سیستم آموزش‌های سنتی با حضور فیزیکی بر سر کلاس درس و دانشگاه، به‌ارم‌ترین میزان آموزش‌های نیم‌بند دوره‌های مجازی باشد.

از سوی دیگر، یکی از عمده‌ترین خطراتی که سیستم‌های آموزش مجازی در دانشگاه‌های جهان را همواره مورد تهدید قرار می‌دهد، خطر حمله‌ها به فضای آموزش‌های مجازی است، که با دیدن سوی مسئولان آموزش عالی کشور برای حل این مشکل تمهیدات لازم اندیشیده شود.